

Bystré

Kraj: Královéhradecký

Správní obvod: Dobruška

Nadmořská výška: 543 m n. m.

Počet obyvatel: 260

Adresa URL: www.obecbystre.cz

Okres: Rychnov nad Kněžnou

GPS souřadnice: 50.321459N, 16.255228E

První pís. zmínka: 1475 (547 let)

PSČ: 518 01

Historie obce Bystré

Obec se původně jmenovala Zákraví a rozkládala se v místech, kde dosud stojí kaple, zřízená v roce 1893 z kamenného spodku zvonice, která byla průchodní a stála před dřevěným kostelíkem sv. Bartoloměje, kolem kterého se rozprostíral hřbitov. Kaple byla zrekonstruována díky zdejšími faráři Barvířovi a je zasvěcena Sv. Janu Nepomuckému. Kdy byla osada založena nevíme, ale jistě už hned na začátku kolonizace zdejšího podhůří a byla postavena na staré zemské stezce, jak se tenkrát osady stavěly. Jelikož se v této době především pastevničilo, vyhledávali kolonizátoři místa k osídlení také podél potůčků a hledali pastviny. Historik uvádí, že osadu pojmenovali Zákraví, protože se tam páslo větší množství krav, nebo po sousedním území, které se jmenovalo Kraví po chovu krav. Ze začátku se osada jmenovala Krawary. V letech 1344 - 1350, kdy se prováděl soupis far, je zapsána i fara Zákraví. Předpokládáme, že Zákraví s kostelem existovalo o nějakou dobu dříve, než došlo k tomuto soupisu. Při soupisu vesnic na panství frymburském v roce 1363 je také zapsáno Zákraví, ale při prodeji panství Trčkům roku 1537 je už jmenováno jenom Bystré. Ve Sborníku českých měst a vesnic z dob husitských se uvádí, že „ V Zákraví kostel jest, při něm 14 stavení a 76 lidí. " Fara byla asi chudá, protože se faráři (plebáni) často střídali. V době husitské tam byla správa protestantská a dle dokladů se tam v roce 1598 a 1618 konaly bohoslužby s večerí Páně podobojí. Po zániku osady se tam říkalo na Kostelišti. V letech 1653, 1691 a 1703 tam zase sloužili jezuité a zapisovali účast „ věřících " na zповědích. Bylo to v době násilné protireformace. U kostela stála mimo fary také škola. Na dobřanské faře se zachovala knížka ohlášek, v níž je lístek, na kterém je podepsán „ Matěj Hendrich Jaroměřský, toho času kantor na Dobřanech a na Kostelišti-roku 1672. " Dle farní kroniky dobušské kostelík na Kostelišti „ sšel " v letech 1710, jen kamenný spodek zvonice zůstal. První písemný doklad o nynější obci Bystré známe z díla Ant. Profouse „ Místní jména v Čechách " , kde je záznam, že Bystré vlastnil až do své smrti roku 1475 Ivan ze Žampachu. Dalším majitelem byl Hanuš z Trutnova. Dohady, proč se obec jmenuje Bystré, se různí. Někteří historici soudí, že podle říčky Bystřiny, nad kterou obec ležela. Jméno Bystré bylo původně mužského rodu Bystrý (potok), v nářečí na koncovku -ej: Bystrej (1544 Bystroj, Bystroi). Odstupem času přešlo jméno obce do ženského rodu - Bystrá. Od roku 1848 nese obec oficiální název středního rodu - Bystré. Dle dochované pověsti jméno pochází od poustevníka, který zde v době založení obce žil, a který se jmenoval Bystrý. V 16. století se uvádí i tady poplužní dvůr, který podle tradice byl v místech dnešního čísla 1 . (Hartmanova chalupa). Obec patřila až do roku 1789 s Janovem, Tisem a Polomy pod rychtu sněženskou. Tehdy bylo na celé rychtě jen 285 obyvatel v 64 rodinách. Od tohoto roku byla zřízena rychta v Bystrém a do roku 1850, kdy byly první volby, byli tady tři rychtáři - bývalí konšelé. Prvním rychtářem byl Jan Marek z č. 20, druhým Josef Hartman, který byl

rychtářem přes 40 roků a třetím Jan Novotný č. 15. Škola První škola, jak už je psáno, byla na Kostelišti, druhá v roce 1721 v místech, kde je dnes dům č.36 (vyhořela), třetí dřevěná na témž místě, čtvrtá kamenná v roce 1824 a pátá, dnešní, byla postavena v roce 1886 za 5 měsíců. Škola byla zrušena roku 1977. V letech 1946 - 1951 byla v této budově i škola mateřská. V současné době je budova školy využívána různými společenskými organizacemi. Tkalcovina, obchod, řemesla Hlavní obživou našich předků byla kromě zemědělství, tkalcovina. V obci se tkalcovalo v každé chalupě mimo dvou zemědělských usedlostí. Tkalci museli docházet s utkaným zbožím a pro další práci k vydavačům často hodně daleko, ale ke konci minulého století a později bylo i zde několik vydavačů. Ještě před 1. světovou válkou a hlavně po ní bylo na Dolech zřízeno 13 tkalcovnic po obou stranách Zlatého potoka, některé byly budovány z bývalých mlýnů. Pracovalo se tam na 150 až 160 mechanických stavech. Rozvoj tohoto oboru vyvrcholil v polovině 19. století, kdy bystrský podnikatel Ferdinand Příbyl zaměstnával v Bystrém a okolí více než 500 tkalců. V roce 1919 bylo založeno Tkalcovské družstvo pro Bystré a okolí. V té době tady kvetl i textilní obchod, tzv. zasilatelské obchody (celkem 8), které byly známé po celé republice. Mimo toho zde bylo pět obchodů potravinářských, v jednom i železářství, dva obchody hokynářské, trafiky a dva hostince. V letech dvacátých a třicátých byla v domě č. 37 opravena motorových vozidel, sklad náhradních dílů a součástek, naproti domu benzínová pumpa. Tehdy měla obec Bystré zajímavý primát. Byla totiž první v republice co do počtu motorových vozidel poměru k počtu obyvatel. Ještě ve 2. světové válce měla obec 18 řemeslníků, pekaře, 2 krejčí, 2 cementáře, 2 truhláře, 2 švadleny, řezníka, klempíře, obuvníka, koláře, kováře, holiče, kadeřnici, mlynáře, vyšivačku, která měla výrobu i prošívaných dek. Celkem bylo v Bystrém 48 živností a všichni občané byli zaměstnáni v místě bydliště. Kulturní tradice V místech, kde je dnes dům Kaltexu, stála v 18. století jednopatrová dřevěná hospoda Hercíkova. Jejich syn Josef, narozen v roce 1807 studoval na vídeňské konzervatoři a stal se z něho význačný muzikant. Jako houslový virtuos, skladatel a pianista šířil slávu české hudby po celých Čechách a v Německu. Psali o něm pochvalné články i básně. I jeho bratr Alexandr byl výborným houslistou. Obrozenecká doba v 19. století zasáhla i venkov v našem podhůří. Byly zakládány vzdělávací spolky a knihovny, v první řadě Čtenářské besedy. V roce 1862 byla založena bystrská hudba a v roce 1871 Spolek divadelních ochotníků. První divadla se hrála v hostinci čp. 37, kde byl sál. Jeviště se na každé představení muselo stavět. Hrána zde byla i Prodaná nevěsta. Obec Bystré bývala střediskovou obcí a soustřeďovala se zde činnost spolková i kulturní. Léta válečná Naše předky sužovala nejen robota, náboženské pronásledování, ale také války a nemoci. Zvláště cholera a mor likvidovaly občas hromadně naše předky. Zdejší obyvatelstvo trpělo válkami nejvíce v 18. století, kdy časté vpády Prusů neuvěřitelně sužovaly tento kraj. Mnoho vojska procházelo obcí, protože jediná cesta od Olešnice do kraje vedla přes Bystré. Ve válce prusko - rakouské roku 1866, která se odehrávala z části i u Václavic, bylo z obce šest vojáků a všichni se vrátili. V první světové válce 1914 - 1918 padlo 16 zdejších občanů, mezi nimi dva legionáři. V roce 1928 jim byl postaven TJ Sokol památník. V poslední světové válce nebyly v obci ztráty na životech, ale šest mladých lidí bylo totálně nasazeno na práci do Říše. Bohuslav Čtvrtečka z dolů č. p. 53, byl zaměstnán v Dobrém a pracoval tam s majitelem tkalcovny v odbojové skupině Obrana národa. Tam ukrývali občas odbojového vedoucího pracovníka nadporučíka Albína Sládka z Hradce Králové, který od začátku války žil v ilegalitě. V době, kdy už byl vyzrazen a gestapo už vědělo o jeho pobytu, odvedl Bohouš Čtvrtečka nadp. Sládka ke své matce na Doly, kde byl záhy dopaden a gestapem zastřelen. Vše se událo 25. 2. 1943. B. Čtvrtečka pak byl do konce války vězněn v koncentračních táborech v Německu.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1475.

